AVTOTRANSPORTDA TASHISH XARAJATLARINI KAMAYTIRISH YO‘LLARI

Jabborov Dilshod Baxromovich
Jizzax politexnika instituti
Primqulova Zarina
Jizzax politexnika instituti talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqolada yo’lovchi tashuvchi korxonasida ishchilar mehnatini taqsimlanishi tushunchasining mohiyati yoritilgan hamda uning amal qilish tamoyillari va rag‘batlantirish usullari o‘rganilgan. Mehnatni taqsimlash nuqtai nazaridan samaradorligini oshirish bo‘yicha ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: mehnatni taqsimlanishi, mehnat intizomi tamoyillari, ijara va jamoaviy ish, ta’mirlash ishlari, mehnat uchun rag‘batlantirish.

Аннотация

В данной статье освещается сущность понятия разделение труда работников на предприятии пассажирского перевозчика, а также исследуются принципы его применения и методы стимулирования. Разработаны научно-практические предложения по повышению эффективности труда с точки зрения разделения труда.

Ключевые слова: разделение труда, принципы трудовой дисциплины, арендная и коллективная работа, ремонтные работы, стимулирование к труду.

Annotation

this article covers the essence of the concept of the distribution of Labor by workers at a passenger carrier Enterprise and explores the principles and methods of its operation. Scientific and practical proposals have been developed to improve the effectiveness of labor in terms of distribution.

Keywords: division of Labor, principles of labor discipline, rent and collective work, repair work, incentives for Labor.

Avtomobil transportida yuk va yo‘lovchilarni tashish, loyihalash, tashkil etish va amalga oshirish jarayonining muhim bo‘limidir. Bu ko‘p turli to‘lovlarni, yolg‘iz yoki ko‘pli yo‘lovchilarni va mahsulotlarni mustaqilikda o‘tkazishni yondashtiradigan jamoa ishlarini faollashtirib turadi. Avtomobillarni tashish ko‘p mahsulotlarni sifatiga va miqdoriga ko‘ra samaradorlik imkoniyatini beradi.

Avtomobil transportida yuk va yo‘lovchilar tashish ishlarining samaradorligini baholash uchun bir necha muhim faktorlarni nazarda tutish kerak. Bu faktorlar yozmaslikda, lekin taqriban har bir tashuvchi ishlarda kerak bo‘ladigan muhim yondoshmalarni ko‘rsatadi:

-Muddat va muddatdan keyingi tezlik. YUk va yo‘lovchilarni tashish o‘tkazish muddatlarini saqlab qolish ajratishlar uchun muhimdir. Tezlik ko‘rsatish mamnuniyatlarni kamaytiradi va mijozlarning tizimda kelishishlarini moslasa yoritishga imkon beradi.

-O‘tkazish mahsulotlari nihoyatda ko‘pligi. Ba’zi yuklar katta hajmlardagi va bir necha o‘tkazish nuqsonlarini kamaytiradigan mahsulotlarni o‘z ichiga oladi. Bundan keyin, yol bo‘ylab o‘tkazish usullarida muammo yaratish imkoniyatini oshirish mumkin.

-Mahsulotni texnik tahlil qilish. Bajarish mahsulotlarini ko‘tarish, o‘tkazish ko‘proqda ahamiyat ko‘rsatadi. Mahsulotlarni ularning ustuvorligi, harorati, tezligi, o’xshashligi hamda diger xususiyatlari bo‘yicha tahlil qilish yordam beradi..

-Moliyaviy asoslar. Tashish ishlarining moliyaviy ko‘rinishlarini esa ulash muhim. Chegara, ularni ko‘tarish, ularni o‘tkazish, boshqa xarajatlar, va moliyaviy effektivlik ko‘rsatkichlarini taqdirlash kerak.

-Moliyaviy tezlik. Moliyaviy muhitning har xil ishonchlari muhim. Sarflanish, qiymatlarni yangilash, qiymatlarni ko‘rsatish yordam beradi, ushbu faktorlar tashish ishlarining samaradorligini baholashda asosiy rol oynaydigan muhim yondoshmalarni tashkil etadi.

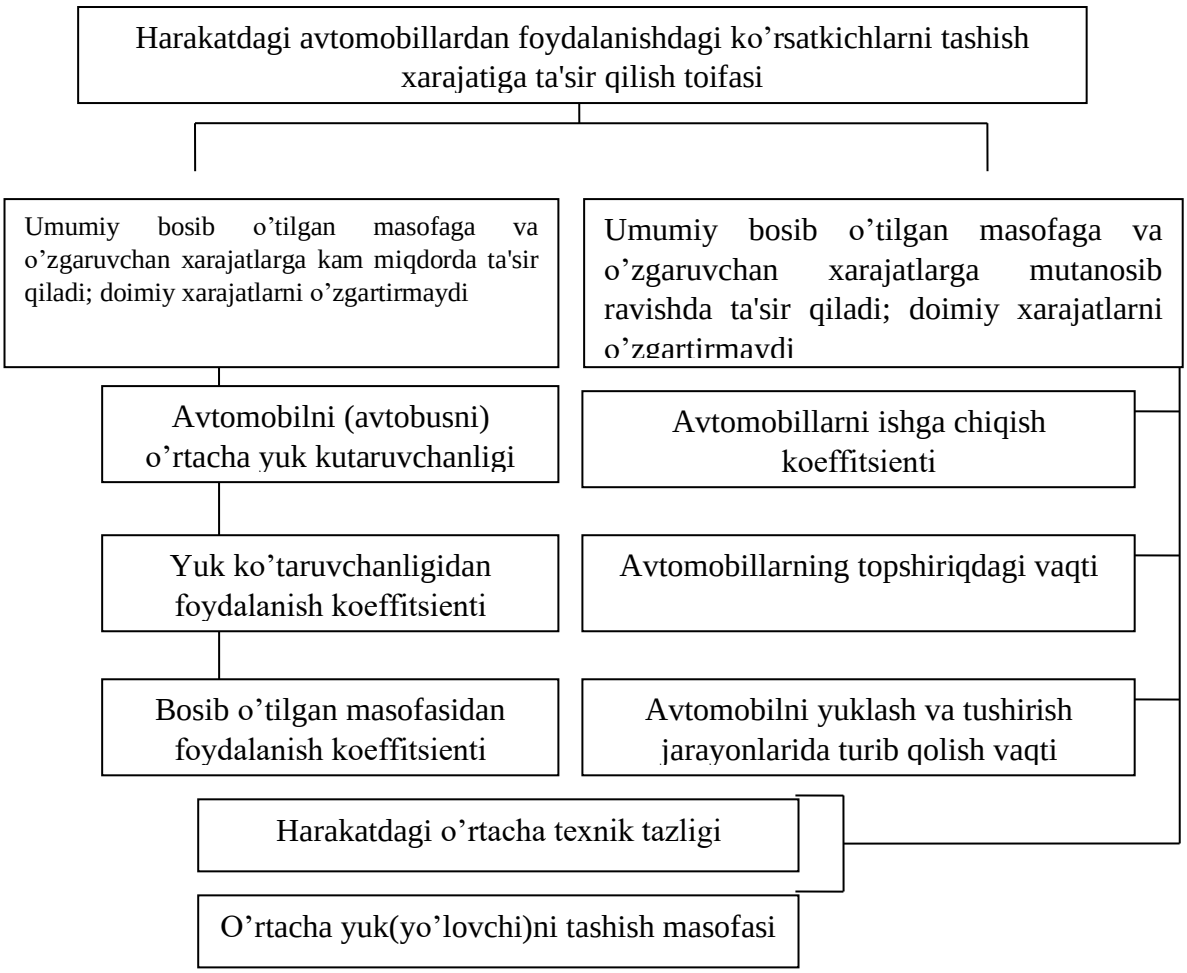

1-chizma. Harakatdagi avtomobillardan foydalanishdagi texnik foydalanish ko‘rsatkichlarining tashish tannarxiga ta’siri darajasiga ko‘ra guruhlarga bo‘linishi

Yuk va yo‘lovchilar tashish xarajatini kamaytirish iqtisodiyot uchun katta ahamiyatga egadir. Tashish xarajatining kamayishi boshqa korxonalar va xujalik tarmoqlarining mahsulotlarining xarajatini kamaytirishga imkoniyat yaratadi.

Tashish xarajatining kamayishini ta’minlanishi alohida (muhim) e’tiborga loyiqdir va katta doiradagi masalalar echimini talab qiladi jumladan: avtomobillarning alohida markalari bo‘yicha xarajatning har bir moddalari bo‘yicha hisoblab chiqish, xarajatga ta’sir qiluvchi turli hildagi chora-tadbirlarni aniqlash va boshqalar.

Avtomobil transporti korxonalari faoliyatidan bog‘liq va bog‘liq bo‘lmagan ko‘p miqdordagi chora-tadbirlar tashish xarajatiga ta’sir ko‘rsatadi.

Iqtisodiyotda yuz berayotgan iqtisodiy o‘zgarishlar bilan bog‘liq bo‘lgan moddiy xarajatlarni (avtomobil yoqilg‘isi-surkov va boshqa ashyolar, ehtiyot qismlar va ta’minlash

materiallari, avtomobil shinasini qayta tiklash va ta’mirlash xarajatlari, amortizatsiya ajratmalari, umumxujalik ajratmalari va boshqalar); korxona quvvatini; tashish masofasini; tashiladigan yuklarning tarkibi va turlarining o‘zgarishi ATK faoliyatga bog‘liq bo‘lmagan omillar jumlasiga kiradi.

Yuqorida qayd qilingan omillarning ko‘plari harakatdagi avtomobillardan foydalanish texnik–foydalanish ko‘rsatkichlarini yaxshilashda o‘z aksini topadi va uning ish unumdorligini oshirishga va tashish xarajatini kamaytirishga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Bunda hamma texnik-foydalanish ko‘rsatkichlari tashish xarajatining kamayishiga bir hilda ta’sir ko‘rsatmasligini iqtisodchi muhandislar tashish xarajatini kamaytirishga bag‘ishlangan chora-tadbirlarni tayyorlashda hisobga olishlari zarur.

Birinchi guruh ko‘rsatkichlarining o‘zgarishi avtomobillarning bosib utgan umumiy maofasining o‘zgarishiga muhim ta’sir ko‘rsatmaydi. Ammo ulaning oshishi(kamayishi) natijasida transport ishining hajmi ham to‘g‘ri mutanosib ravishda o‘sadi(kamayadi). Bu holatda o‘zgaruvchan va doimiy xarajatlarning yig‘indisi umuman olganda doimiy bo‘lib qoladi, lekin bir oylik transport ishi xarajati o‘zgaruvchan, doimiy xarajatlar ulushi hisobiga va qisman haydovchi va konduktorlarning maoshlari hisobiga o‘zgaradi.

Ikkinchi guruh ko‘rsatkichlarining o‘zgarish bilan avtomobillarning bosib utgan umumiy masofasi; transport ishining hajmi(t-km da, yo‘lovchi- km, to‘lovli-kmda, avtomobil-soat ishlarida); doimiy xarajatlar o‘zgarmagan holda o‘zgaruvchan xarajatlar deyarli mutanosib ravishda o‘zgaradi. Natijada bir birlik transport ishining xarajati faqat doimiy xarajatlar hisobiga va oz miqdorda haydovchilar va konduktorlarning(ish haqi) maoshlari hisobiga o‘zgaradi, chunki ish haqi jamg‘armasi tashish ishlari bo‘yicha haqiqiy bajarilgan daromad rejasiga nisbatan tuziladi(to‘g‘rilanadi.)

Foydalangan adabiyotlar ro‘yxati

1.Azizova S.X. Mehnat intizomi tushunchasi, tamoyillari va rag‘batlantirilishi. Iqtisod va moliya / Ekonomika i finansы 2018, 8(116) - 40 b.

2. Marenkov L.I., Alimarina E.A. «Upravlenie trudovыmi resursami» Seriya vыsshee obrazovanie. Rostov na Donu: iz-vo «Feniks», 2004 - 234 s.

3. Kuryazov, D., Jabborov, D., & Khujamuratov, B. (2020, October). Towards decomposing monolithic applications into microservices. In 2020 IEEE 14th International Conference on Application of Information and Communication Technologies (AICT) (pp. 1-4). IEEE.

4 Obidova, Feruza Yaxyoevna, and Zevi Odilovna Umarova. "Boshqaruv faoliyatini amalga oshirishda kadrlarning gender tengligi." Educational Research in Universal Sciences 2.3 (2023): 208-215.

5.Gulmira, U. (2023). Theoretical basis of management of the financial stability of the banking system. *International Journal of Advance Scientific Research*, *3*(05), 126-130.

6.Gulmira, U. (2023). The need to attract foreign investments to the national economy on a large scale. *Academia Science Repository*, *4*(5), 314-319.

7.Darvishaliyevna, N. D. (2023). Innovatsion rivojlanish sharoitida sanoat korxonalarining iqtisodiy salohiyatini boshqarish. Boshqaruv va etika qoidalari onlayn ilmiy jurnali, 3(1), 62-66.

8.Мелибоева, М., & Мелибоев, А. (2024). Развитие управления экономической компетентностью промышленных предприятий в регионах. Журнал универсальных научных исследований, 2(4), 418-425.

9.Sh, U. G., & Khurmatov, B. (2024). Tijorat banklarining moliyaviy barqarorligining nazariy asoslari. *Экономика и социум*, (3-2 (118)), 401-404.

10. Мансуров, О. П., & Адизов, Б. З. (2023). ТЕХНОЛОГИЯ ПРОИЗВОДСТВО Б1ИОЭТАНОЛА ВТОРОГО ПОКОЛЕНИЯ ИЗ ВОЗОБНОВЛЯЕМОГО СЫРЬЯ. АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ НАУЧНОГО И ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО, 109.